

Ærø kommune

Her er mine tanker om kommunens planer vedr. landskab, natur og jordbrug.

Jordbrug:

Ærø har i forhold til det gennemsnitlige land meget lidt natur. 72 % af øen er opdyrket.

Hvad kan man så gøre for at få mere natur?

Hver gang, der er landbrugsjord til salg, bør kommunen opkøbe jorden. Der kan så etableres ren natur, afgræsning af dyr, skovrejsning, eller hvad man i samarbejde med borgerne kan finde på.

Og efter at have forhørt mig hos kommunen, er der jo mulighed for at købe jord til naturgenopretning.

Den danske folkekirke er Danmarks 3. største jordbesidder.

Jeg ved ikke, hvor meget jord, de ærøske kirker ejer, men her bør man, som man gør mange andre steder, opfordre til at jorden, som et minimum, dyrkes økologisk.

Jeg har rettet henvendelse til menighedsrådet, men ikke fået svar.

Man må også overveje flere fredningssager, her tænker jeg f.eks. på Uhrehoved, hvor der desværre stadig er landbrug. De ca. 50 tdr. land burde omlægges til uforstyrret natur, dog gerne med afgræsning, så der bliver et samlet naturområde fra Bjerget og helt ud til spidsen af Uhrehoved.

Der tales om særligt værdifulde landbrugsområder, hvor lodsejerne fritages for begrænsninger. Her må man selvfølgelig først og fremmest tilgodese økologisk drift, så vi efterhånden får mere og mere konventionel drift omlagt til ren økologi.

Hvis det handler om konventionel landbrug, må lodsejerne som kompensation for færre begrænsninger, konvertere mindre værdifuld jord til urørt natur, skov, eng, vådområder etc.

Der bliver desværre færre og færre levende hegn langs vore veje. De er ikke alene smukke at se på, de er også vigtige levesteder for fugle og insekter, især som fødegrundlag for vores vilde bier.

Her kunne man arbejde for at få bønderne til at genplante hegnene.

Der er endvidere nedlagt talrige markveje gennem årene. Hvis de, mod behørig kompensation, blevet genetableret, kunne de indgå i et offentligt stisystem til gavn for alle.

Kulturarv:

Vores unikke diger skal ikke blot beskyttes, de bør totalfredes.

Der bliver ikke passet godt nok på digerne, visse steder pløjes de ned og flere steder kan vi se, at de ikke beskyttes mod giftsprøjterne.

Her bør man hurtigst muligt skride ind og begrænse ødelæggelserne samt få bygget op igen.

Nogle af vores møller står uden vinger. Et noget trist syn. Og de er jo også en vigtig del af vores kulturarv.

Det ville være så fint, hvis kommunen kunne hjælpe møllelaugene med bidrag til nye vinger.

Natur:

Vi skal gøre rigtig meget for at forbedre og udbygge naturen. Den er jo grundlaget for alt liv.

Det er sørme ikke nok at øge antallet af vandhuller med godt 100!!!!

Vi har smukke og unikke naturområder. Desværre er der ikke meget forbindelse mellem områderne. Vi ved jo, hvor vigtige forbindelseslinjer er for både flora og fauna. En konventionel dyrket mark er en total gold ørken for dyr og (af bonden) uønskede vækster.

Jo flere udyrkede passager, der kan etableres, jo bedre bliver livsgrundlaget for dyr og planter.

Vi har to afvandede nor. Stokkeby og Gråsten. Hvilket kæmpeskridt for mere og bedre natur, det ville være, hvis man var mindre nidkære med afvandingen.

Steder, hvor man kan slå flere fluer med samme smæk, er i de borenære beskyttelsesområder. Her kan vores værdifulde grundvand beskyttes, samtidig med at man kan lave små naturpletter evt med skov, evt med urørt natur.

Hele vores kystlinie skal selvfølgelig fortsat beskyttes. Dvs nej tak til flere sommerhusområder eller anden byggeri.

Vi har to vigtige fremtidshåb: Vores kommende naturpolitik og Geoparken.
Vi borgere er heldigvis lovet inddragelse i begge projekter. Det ser vi frem til.

Det var foreløbig mine tanker.

Venlig hilsen

Metha Feddersen
Sygehusvejen 8
5970 Ærøskøbing.

Ærø Kommune
Rådhuset, Statene 2
5970 Ærøskøbing.

Marstal 16. april 2020

Ærø Kommune har på sin hjemmeside samt i Ærø Ugeavis ansøgt efter input til oplæg og debat omkring aktiviteter i landskabet i Planstrategi 2020. På grund af Corona epidemien, blev borgermødet omkring Aktivitet i landskabet desværre aflyst. Derfor sender jeg min tanke omkring Egehovedvejen i Marstal.

Jeg finder, de tanker der blev skrevet ned i Planstrategi 2017 del 2, angående ”Mulighederne i området mellem Marstal og Egehovedskoven” bør tages op igen. Ved at se hele området som en helhed, kan der arbejdes for at skabe en bedre overgang mellem byen og det åbne land. Jeg synes man skulle gøre området til et natur og aktivitets område for byens befolkning og turister som vi har en hel del af. Endvidere skal man se det i lyset af, vi nu får en Skipper park / legested for byens unge og sejlene turister.

Matrikel 230 Gudsgave kunne gøres til et naturskønt område, med vådområder, buske og træer. Selve området har en pæn stor harebestand og der kommer rådyr på marken fra Egehovedskoven. Fuglelivet i området ville blomstre op.

Området skulle anlægges med stier, hvor folk kunne gå rundt og kigge på smukke blomster og træer.

Selve Egehovedvejen er i de senere år blevet benyttet meget af den lokale befolkning og turister, der går ture og cykler langs skoven. Endvidere er vejen blevet benyttet af den tunge trafik til at køre uden om Marstal by. Denne vej foreslåes udvidet så den kan blive bedre til at tage denne tunge trafik, samt trafik til Marstal Camping plads og sejlådehavnen. Hastigheden burde sættes ned til max 40 km i timen på grund af alle de gående og cyklende trafikanter.

Dersom man ønskede at bygge ældreboliger i Marstal udover de boliger der står tomme og som kommunen betaler til, kunne man jo se på området der er omtalt i ”Forslag til Lokalplan 123-1 For et område ved Ellenet i Marstal”.

MIF har 4 fodboldbaner der ejes af Kommunen. Man kunne også bruge den fodboldbane der ligger tættest på Ellenetvej. Som der skrives i Planstrategi 2020, så vil der komme flere ældre til øen der vil have behov for en anden bolig. Hvilket så må betyde der vil være færre unge i byen der spiller fodbold. Derved har MIF ikke brug for 4 fodboldbaner.

Dette er nogen af de ideer jeg har for området og jeg håber i vil kigge velvilligt på dem.

Med venlig hilsen
Egon Dietz
Plantagevej 11
5960 Marstal.

Maja Johansen

Fra: Bent Juul Sørensen <bentjuulsorensen@gmail.com>
Sendt: 16. april 2020 12:48
Til: Postkasse til Kommuneplaner
Cc: Bent Juul Sørensen
Emne: Forslag til kommuneplan.

Forslag til styrkelse af kommunen planen og udnyttelsen af de ærøske natur resourser.

Ærø har markant flere procentvise landbrugs arealer end så mange andre kommuner. Dette er historisk betinget, da Ærø var en del af Slesvig i 427 år. I Slesvig og på Ærø herskede de "afdelte hertuger"

De måtte ikke udskrive skatter, og havde derfor kun landbruget at satse på.

Derfor har vi en stor landbrugsandel på Ærø. Handelen med fødevarer grundlagde den ærøske handelsflåde. Både fysisk og økonomisk!

Op igennem historien har dyrkningen af afgrøder og produktionen af husdyrprodukter vægtet tungt på Ærø.

Det er en del af vores kulturhistorie.

Sidenhen kom der en stor befolkning, og det aktive landbrug blev grundfæstet. Midt i 1980'erne var Ærø den mejerikreds der voksede mest i procent i Danmark.

Ærø er den eneste større ø i Danmark, der har mere kvæg end svin. Den slesvigske fortid fornægter sig ikke. Kulturhistorien er stærk på Ærø.

Omkring år 2000 blev husdyrbruget desværre underlagt Svendborg kommunes skrappe regelsæt.

Her blev kvæg og svin behandlet under et.

Dette blev fatalt for den ærøske udvikling. Svinebrugene er i skrivende stund reduceret til 2 stk og mælkeproduktionen til 8 producenter. Alle med en høj gennemsnits alder.

Nye produktions former kommer med nye generationer. Disse mangler vi på Ærø hvor det er det de unge landmænd som stopper op.

Ærøske landmænd har ikke haft kulturhistorien med sig, til at dyrke grønsager. Næsten alle tiltag er kommercielt kulsejlet.

Ærø Kommunen understøtter ikke lokalt producerede grønsager.

Trods dette er de aldrende landmænd lykkedes med at indfører mindst 18 nye afgrøder siden 1975.

Hestebønner (stoppet igen)

Asier (stoppet igen)

Porrer (er stoppet igen)

Raps

Majs

Hundegræs til frø

Rajsgræs til frø

Andre frøgræsser

Sølvbeder

Spinat

Kartofler

Ærter

Alm. brak

Blomsterbrak

Solsikker

Vindmøller

Solceller (er knapt begyndt)

Økologiske afgrøder.

Samtidig har mange nye ejere på mindre ejendomme valgt helt at opgive dyrkningen af mindre arealer. Nye afgrøder giver en dejlig biodiversitet. Alle afgrøder kræver sædskifte. Græsfrø og raps er ret krævende på dette område.

Alternativt overlades de ærøske landmænd til at dyrke monokultur afgrøder. Presset på sædskiftet vil styrkes i takt med at husdyrproduktionen afvikles.

Derfor er det vigtigt, at landbrugs arealet fastholdes på Ærø. Hvis vi ikke skal ende i monokulturer som på den amerikanske prærie.

Undertegnede vil derfor foreslå to ting til den kommende politik om Aktivitet i landskabet.

1. Jeg foreslår den ærøske landbrugsjord bevaret og fritholdt for skovrejsning samt vådområder. Af hensyn til sædskifte og biodiversitet.

2. Jeg foreslår Stokkeby Nor og Gråsten Nor bevaret på nuværende måde, udelukkende med naturlige vandstandhævninger i vinterperiode. Af hensyn til det store plante og dyreliv i disse områder.

Med venlig hilsen

Bent Juul Sørensen
Dunkærgård.

Forslag til nedestående annonceret på Ærø Kommunes hjemmeside den 1. april 2020

Aktivitet i landskabet – Indkaldelse af ideer og forslag

Resumé:

Dette forslag handler om en synliggørelse af en vigtig del af Ærøs kulturarv, som i øjeblikket kun i ringe grad er synlig.

Indskrivning i Ærø Kommunes kommunalplan, at man vil satse på markedsføring og turisme i forhold til forhistorien og især vikingetidens historie på Ærø.

Udarbejdelse for en plan for visualisering og tilgængelighed til området.

Kulturhistorie:

I den meget korte version er lokaliteten Havsmarken i Gråstensmark og tilhørende områder også rækkende over i Dunkærmark, samlet kaldet **Havsmarken-komplekset**, kommet på det arkæologiske verdenskort, men er langt mindre kendt end det fortjener - selv på Ærø.

Ærø Kommune bør udnytte det faktum, at vi har en lokalitet, som kan måle sig med de fineste kulturhistoriske steder fra vikingetiden, ikke bare i Danmark, men i hele Norden.

Lokaliteten lægger sig fornemt op ad fortællingen om Ærø som hjemsted for søfart, landbrug og handel, som uden tvivl er det som også vikingerne for mere end 1000 år siden har levet af.

I dag er der opstået en hel turistindustri indenfor historiske rejser, og ikke mindst vikingerne er noget, som folk gerne rejser langt efter.

Her har Ærø indtil nu på ingen måde udnyttet det potentiale, som ligger her lige til at plukke.

Ganske vist er fundstederne i modsætning til vores bevarede fortidsminder blot bare og dyrkede marker, men der kunne nemt opbygges en fortælling i landskabet ud fra de mange fund, som er gjort i området. Visualiseringen i forhold til området kunne på lang sigt udvides væsentligt, når der forhåbentligt indenfor en ikke al for lang en årrække er lavet egentlige arkæologiske undersøgelser i området.

Fordelen ved at lave området Gråstensmark og Dunkærmark til et "oplevelsesområde" på Ærø er det faktum, at der i forvejen eksisterer bevarede og meget seværdige fortidsminder i området.

Turisme:

- Der bør skrives et afsnit til "Ærø Guiden" om Havsmarken-komplekset, med hovedvægt på handelspladsen fra vikingetiden.
- Der bør laves bedre skiltning i området og bedre tilgængelighed for turistbusser.
- Der kan tilrettelægges guidede ture til området for turister og fastboende.
- Der bør udarbejdes en app til turistbrug for området.
- Området har i forvejen et udmærket stisystem, som bør optimeres og udbygges.

Nedenfor beskrives tre faser for udvikling af aktivitet i området, og fase 1 kan umiddelbart iværksættes, antagelig med relativt få omkostninger.

Tre faser for optimering af aktivitet i landskabet:

Fase 1:

Tidshorisont 1-3 år.

Forbedrede muligheder for oplevelsesture i landskabet for vandrere.

- Udarbejdelse af Geo-caching app, hvor besøgende via mobiltelefon eller tablet, gerne også på engelsk og tysk, kan få information om de steder, man går forbi, og eventuelt kan det laves med flere forskellige ruter, kort og lange.

- Vandrerstier / -ruter i området bør opprioriteres i turistøjemed. Her kan man med fordel tage udgangspunkt i det eksisterende stisystem "Spor i landskabet".

Mangelfuld skiltning.

- Skiltning (forbedret skiltning) ved det kulturhistoriske seværdigheder i området.

På nedenstående kort er vist, hvor der med fordel kan skiltes i forbindelse med områdets seværdigheder.

En del af seværdighederne har skiltning, det er f.eks. Sankt Alberts og dysserne på Lindsbjerg, men der kan med fordel skiltes yderligere i landskabet ud fra, hvad man ved i dag.

Denne skiltning kan udvides efterhånden som arkæologiske undersøgelser bringer ny viden.

Følgende steder foreslås skiltet (skiltet bedre) og inddraget i en turist-app til mobil og tablet: Begyndende mod nord i område ved p-pladsen ved Drejet, bevægende sig syd og vestover.

Havsmarken-Gråsten:

- **Hovedgården Gråsten:** renæssance-nyere tid, opført i slutningen af 1500-tallet nedrevet i slutningen af 1700-tallet. (I dag ikke skiltet ved p-pladsen ved Drejet)

- **Gråsten Skanse:** højmiddelalder, samt yderligere historie fra Englandskrigene (I dag skiltet på parkeringspladsen ved Drejet)

Eksisterende skilt Drejet. Vue ad Havsmarken. Her midt i billedet i forgrunden kunne opstilles et stort infoskilt / "Indgangs-skilt" om hele området.

- **Havsmarken nordre matrikel:** bosættelse fra førromersk jernalder (ca. 150 f.Kr. - 0) og bosættelse fra romersk jernalder (ca. 0 – 400 e.Kr.) (I dag ikke skiltet).
 - **Havsmarken handelspladsen:** Handelsplads fra vikingetiden, fundene indikerer en aktivitetsperiode på mere end 200 år fra ca. 750 – 970 e.Kr. (I dag ikke skiltet)
- Pladsen er internationalt kendt blandt arkæologer.
Skiltning bør udføres på den lille p-plads i svinget ved Havsmarken.
P-pladsen bør udvides, da der kun er plads til 4-5 biler og ingen bus.

Den lille p-plads ved Havsmarken bør opgraderes pladsmæssigt, og der mangler skiltning og skraldespand. Her kunne også sættes et par bænke.
Historien om vikingetidshandelspladsen foreslås skiltet og visualiseret her.

Havsmarken, Eske, Sankt Alberts

- **Sankt Alberts Kirke og fæstning:** (I dag skiltet, men mangelfuldt i forhold til sammenhængen med Havsmarken, skiltet vender forkert i forhold til verdenshjørner og seværdigheder)

Skilt ved Sankt Alberts, mangelfuldt og vender forkert - sti mod Sankt Alberts

Tilgængeligheden til Sankt Alberts er ganske enkelt utilfredsstillende (se kort nedenfor).
Markvejen er for smal, hullet og obstrueres ved svinget ved Eskevej med opsatte, hvidmalede sten. Selve parkeringspladsen er ujævn og uindbydende.

Rodet og uindbydende indtryk ved p-pladsen og flot vue mod Havsmarken og Lindsbjerg.

- **Eske / Kalvehave:** Kulturlandskab med spor af bosættelse fra jernalder og vikingetid. Foreslås skiltet og visualiseret fra Lindsbjerg, se nedenfor, samt med "indkørselsskilt" svarende til det ved p-pladsen ved Drejet. Et sådant kunne placeres på Lindsbjergvej.

Skiltning på Brovej mod Sankt Alberts og Lindsbjerg. Området i Kalvehave ved stien mod dysserne.

Området ved sti op til Lindsbjerg, ingen parkeringsmuligheder. Gennemgang i marskel fra den smukke og velholdte sti op til dysserne på Lindsbjerg.

- **Lindsbjerg-dysserne:** Dysser fra bondestenalderen. (I dag tilstrækkeligt skiltet)

Her kunne også fortælles om tyskerne anlæg under besættelsen.

Der kunne fra toppen skiltes også om tilstedeværelsen af omkringliggende nedlagte dysser. Se nedenfor.

Her tænkes også etableret den helt store visualisering af hele området, som det beskrives nedenfor.

Lindsbjerg-dyserne er utvivlsomt en af Ærø's flotteste seværdigheder, men desværre er der mange turister, som slet ikke opdager muligheden for at besøge dyserne, da skiltningen er nærmest usynlig og parkeringsforholdene praktisk taget ikke er eksisterende.

Udsigten fra Lindsbjerg er helt enestående flot og giver et vue over hele kulturlandskabet i Gråstensmark og Dunkærmark. Det giver en unik mulighed for herfra at visualisere, hvad der har været i landskabet, da man stort set kan se det hele fra Lindsbjerg.

Denne visualisering præsenteres nedenfor.

Området ved dyserne er utroligt smukt, men et par ting skæmmer alligevel helhedsindtrykket.

Det udmærkede skilt ved dyserne – Et seværdighedsskilt, som er så råddent, at man i hvert fald ikke skal læne sig op ad det.

Fornærmende grim afspærring af den østre dysse foranlediget af Slots- og Kulturstyrelsen. Denne bør Ærø Kommune straks bede om at få fjernet, eller dyssen gjort sikker, så den kan fjernes.

Udvidet skiltning og visualisering:

Det foreslås, at der udover den nævnte skiltning om hele området ved "indgangene" til området på parkeringspladsen ved Drejet og et sted i Dunkærmark (eksempelvis på Lindsbjergvej) vest for Kalvehave, laves en visualisering på toppen af bakken Lindbjerg ved stendysserne.

Visualiseringen foreslås placeret på position 591932 / 6077251 øst for dysserne.

På toppen af Lindsbjerg ved dysserne har man det fulde overblik over hele området og det ville være det helt ideelle sted at lave en samlet landskabelig visualisering af, hvad der egentlig har været i området.

Her kunne opstilles en lav halvcirkel med illustration af de forskellige steder i landskabet.

Her kunne man så læse og vende sig, imens man læste om de forskellige dele af området.

Noget sådant ville være helt enestående i Danmark.

Vue mod nordøst og øst: I billedet Gråsten Skanse, Havsmarken jernalder og vikingetid.

Vue mod sydøst og syd: I billedet Vikingetidshandelspladsen, Sct. Alberts og Eske.

Vue mod sydøst og øst: Stenalder på bakke overfor Lindsbjerg, ryddede gravhøje. Jernalder – vikingetid i Kalvehave og dysserne på Lindsbjerg fra stenalderen.

Tilgængelighed:

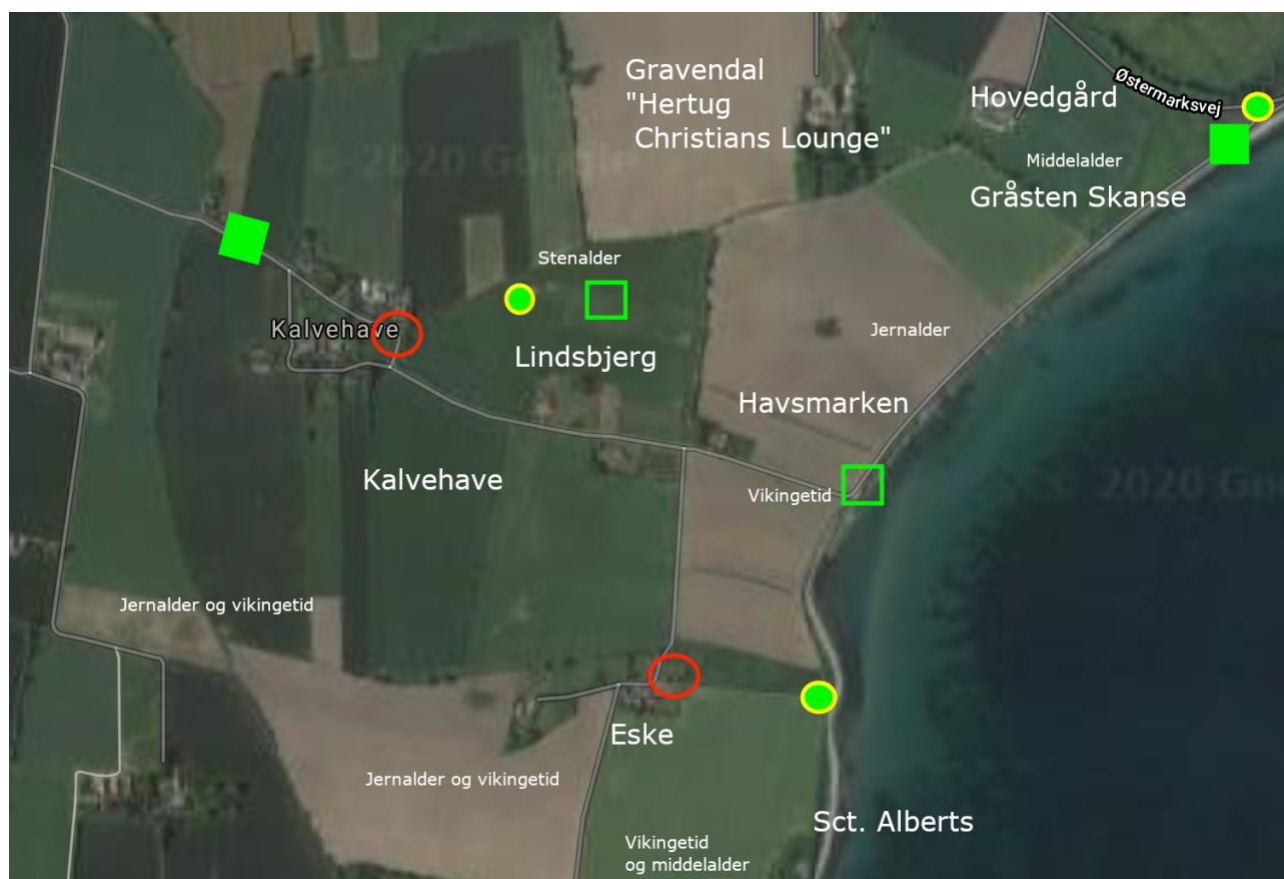
Området Gråstensmark og Dunkærmark er på mange måder tilgængeligt f.eks. med bil eller på cykel, blot kniber det gevaldigt med tilgængelighed for udflugter med bus, samt med plads til parkering af busser og biler de steder, hvor der ikke er en regulær parkeringsplads.

Her kunne kommunen antageligt uden de helt store udgifter etablere "vigeplader / p-pladser" for busser og biler. Disse kunne kombineres med bedre skiltning. En del af p-pladserne bør udvides og moderniseres.

Et eksempel er Lindsbjerg-dysserne, hvor det stort set er umuligt at placere en bil og slet ikke en turistbus, hvis man ønsker at besigtige dysserne på bakken, og få det store overblik over området. I det tilfælde ville en passende p-plads nok kræve erhvervelse af et stykke jord hos en af de private lodsejere i Kalvehave. Bedre parkeringsforhold vil være bydende nødvendigt for den foreslåede udvidede visualisering på bakken, som ses som "kernen" i hele forslaget.

På kortet nedenfor vises forslaget til visualisering og skiltning for vandrere, cyklister og øvrige turister.

- Grøn prik med gul kant viser nuværende skiltning
- Grøn firkant viser foreslåede nye steder med skiltning
- Grøn udfyldt firkant viser de to "indgange" til området, hvor der foreslås en grundigere skiltning eventuelt med stort kort eller anden visualisering af hele områdets seværdigheder.
- Rød cirkel viser to steder med betydelige tilgængelighedsproblemer
- Stor hvid skrift markerer stednavne, hvor der er seværdigheder i området
- Lille hvid skrift markerer de tidsperioder, som er konstateret i området

Fremtidige faser i udbygningen af oplevelsesområdet:

Fase 2:

- Opbygning af et hus til visualisering og planche-udstilling om området med hovedvægt på vikingehandelspladsen Havsmarken. Her kunne man hente inspiration andre steder i landet, hvor diverse seværdigheder fra oldtiden har fået sit eget lille hus med visualiseringer og små lokale "museer", ofte ikke med genstande, men med billeder af genstande og lignende. Ved Aggersborg ved Limfjorden findes et sådant lille hus ved Aggerborg Kirke, umiddelbart ved siden af vikingeborgen.

Noget sådant kunne tilrettelægges gennemført indenfor en horisont på ca. 5 år.

Fase 3:

- Denne fase ligger på længere sigt og kunne indeholde genopførelse af egentlige oldtidsbygninger i området og etablering af et egentligt besøgscenter / -museum.

Denne fase er naturligvis stærkt afhængig af resultaterne af snarligt kommende undersøgelser og udgravninger i området og har nok en tidshorisont på 5-10 år.

Jeg vil foreslå, at der nedsættes et udvalg bestående af interessenter i projektet, herunder naturligvis berørte lodsejere i området. Jeg stiller mig gerne til rådighed til deltagelse i et sådant udvalg.

Jeg står også gerne til rådighed for yderligere uddybning af forslaget og foredrag om oldtid og middelalder i området.

Med venlig hilsen
Steen Agersø